

Mokhoatsebetso

oa

Thibelo

oa

John Bosco

ea halalelang

Fr Sean Murphy, SDB

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO EA HALALELANG (1)

Hobaneng ha John Bosco a khethile mokhoatšebetso ona?

- ❖ Liketsahalo tse peli tse latelang bongoaneng ba hae tsa mo susumetsa.
  - Boiphihlelo ba hae ka tsela eo baprista le batho ba baholo ba tšoarang bana le bacha ka eona.
  - Toro eo a neng a e-na le eona a na le lilemo tse robong.

KETSAHALO EA PELE:

John Bosco o ne a tsamaea le 'me oa hae 'mileng o eang lapeng mantsiboea. Le moprista o ne a tsamaea 'mileng oo. Ha moprista a atamela John Bosco o ile a mo lumelisa ka thabo, a re: "Lumela, Ntate." Moprista ha a ka a araba letho, a feta feela. John Bosco a re ho 'me oa hae: " 'Me, ha a ka a nkaraba." 'Me oa hae a araba, a re: "Ngoan'a ka, baprista ba na le mesebetsi e mengata. Ha ba na nako ea ho tjantjella bana ba banyenyane." John a araba, a re: "Empa Jesu o ile a ba le nako ea ho amohela bana ba banyenyane ka thabo. Ha ke le moprista ke tla ba le nako ea ho tjantjella bana." 'Me oa hae o ile a bososela feela, a nahana ka ho eena: "Mohlomong ngoan'a ka e tla ba moprista. O hlalefile, 'me o rata ho rapela le ho ithuta katekisima. Empa ha ke tsebe ho mo kenya sekolong ka ho hloka chelete."

KETSAHALO EA BOBELI:

Toro a nang a e-na le eona a na le lilemo tse robong.

John Bosco o ile a khethoa ke Molimo e sa le moshanyana hore a inehele bakeng la bana le bacha. Re fumana motheo oa pitso ea hae torong eo a neng a e-na le eona a na le lilemo tse robong.

Torong eo John Bosco o ile a iphumana lebaleng le leholo la boithabiso hammoho le bana le bacha ba bangata ba neng ba bapala teng. Ba bang ba ne ba tšeha, empa ba bang ba ne ba hlapaolana, ba itšoere hampe. John Bosco o ne a tšositsoe ke lihlapa tsa bona. O ile na qala ho loana le bona le ho hoeletsa hore ba emise ho hlapaolana. Ka motsotso oo monna a hlaha. Sefahleho sa hae se ne se khanya hoo a sa kang a khona ho mo sheba. O ile a bitsa John Bosco ka lebitso la hae 'me a 'molella hore a etelle pele, a tsamaise bana le bacha bao, a re: O tla etsa bashanyana bao metsoalle ea hao e seng ka litebele le ho loana, empa ka bonolo le mosa. Kahoo, qala hona joale ho ba bontš'a hore sebe ke ntho e mpe le makhabane a molemo"

John a re: "Ke moshanyana feela. Ho boima ho 'na ho tsamaisa bashanyana bana." Monna eo a re: "Se bonahalang eka se boima u tsoanetse ho se phetha ka bonolo le mosa le thuteho." John a araba, a re: "Ke tla etsa sena joang?" Monna eo a araba, a re: "Ke tla u fa tichere eo tlas'a hae u tla ithuta." John a 'motsa, a re: "Empa uena u mang?" Monna eo a araba, a re: "Ke 'na Jesu Krete, Mora oa Molimo, 'me 'me oa ka o tla u tsamaisa mosebetsing oohle oa hao." Ka eona nako eo mosali a hlaha, 'me a bitsa John, a re: "U tsoanetse ho sebeletsa bana le bacha, 'me u ba tataise ho Jesu, Mor'a ka." Maria, 'M'a Jesu, o ile a tataisa John Bosco bophelong bohle ba hae le mesebetsing eohle ea hae bakeng la bana le bacha. Ho tloha nako eo John Bosco ha a ka a lebala toro le pitso eo, 'me a itokisetsa pitso ea hae ka cheseho, tiisetso, boikitlaetso le botšepahi, esita leha a thulana le mathata le lithibelo tse ngata boitokisetsong ba hae ba ho ba moprista.

MOKHOATŠEBETSO OA KOTLO (KHATELLO)

- ❖ Mokhoatšebetso oa thuto nakong ea John Bosco oa bitsoa 'MOKHOATŠEBETSO OA KOTLO (KHATELLO, TŠABO).
- ❖ Mokhoatšebetso ona o itšetleha ka tse latelang:
  - Melao e phatlalatsoa ka mokhoa o hlakileng.
  - Kotlo ea ho se boloke melao e phatlalatsoa ka mokhoa o hlakileng hape.
  - Ho se boloke melao ho otloa.
  - Metheo ea mokhoatšebetso ona ke:
    - Litsohelo.
    - Tšabo.
    - Kotlo.
    - Batho ba baholo ba nang le boikarabello holim'a bana le bacha ba tsoanetse ho bonahala ba na le sefahleho se tšabehang le se sokelehang, ba se be le litlamahano tse mofuthu le bao ba ba sebeletsang.
  - Mokhoatšebetso ona o bonolo ho matichere 'me ha o a khathatse.
- ❖ E le moshanyana John Bosco ha a ka a rata mokhoatšebetso ona. O ne a sa thabele ka tlholeho le tsoafo ea batho ba baholo ho ba le litlamahano tse mofuthu le bana le bacha.

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO

- ❖ Mokhoatšebetso oa John Bosco o bitsoang MOKHOATŠEBETSO OA THIBELO e ne e se ntho eo a e hlophisitseng pele a qala ho sebeletsa bana le bacha.
- ❖ E ne e le litholoana tsa kholisiso ea hae hore motho e mong le e mong o na le seriti se seholo le tsa boiphihlelo ba hae ba ho sebetsa le bana le bacha.
- ❖ Mokhoatšebetso oa hae o itšetleha ka metheo e latelang:
  - Molimo ke lerato.
  - Lerato le se nang moeli leo Molimo a ratang motho e mong le e mong ka lona.
  - Molimo o ile a bopa batho ka setšoantšo sa hae.
  - Kahoo, o ile a ba bopela bophelo ba lerato.
  - Jesu ke pontšo ea lerato lena la Molimo.
  - Lerato la `nete ke ho tella ba bang bophelo ba hao.
  - Francis de Sales a tšetleha mosebetsi oohle oa hae oa ho hulela ba khelohileng Kerekeng e Katholike holim'a lerato le mosa.
  - John Bosco o ile a rata mohlala oa Francis de Sales, `me a khetha ho mo etsisa mesebetsing ea hae.
  - John Bosco o ile a tšetleha moea oa hae le mokhoatšebetso oa hae holim'a lerato.
- ❖ Mokhoatšebetso oa John Boaco o itšetleha ka metheo e meraro:
  - Kelello (Kutloisiso, Puisano)
  - Tumelo.
  - Lerato le mosa.
- ❖ Mokhoatšebetso oa hae o ama kelello.
- ❖ Mokhoatšebetso oa hae o ama pelo.
- ❖ Mokhoatšebetso oa hae o ama takatso ea batho ea ho tseba le ho tlotlisa Molimo.
- ❖ John Bosco o ile a lula le bana le bacha Oratoring ea hae ea pele Turin, Italy, selemong sa 1841, `me a phela le bona ka mokhoa oa bophelo o ileng oa ba thusa ho hola hantle moeeng le `meleng le thutong.
- ❖ O ile a bitsa boiphihlelo bona `MOKHOATŠEBETSO OA THIBELO.

- Ka boteng ba hae bo tletseng lerato le mosa le tlhokomelo John Bosco o ile a thibela bana le bacha ho oela melekong le bobeng.
- ❖ John Bosco o ile a re siela mokhoa oa bophelo oa ho phatlalatsa Evangeli le oa ho sebetsa hammoho le bana le bacha le ka bona, e le hore ba hole e le batho ba lokileng `me ba fumane pholoho e sa feleng.
  - ❖ Mokhoatšebetso oa hae:
    - o thophothetsa tumelo ea rona ho Molimo.
    - o thophothetsa litlamahano tsohle tsa rona le batho ba bang.
    - o thophothetsa mokhoa oa rona oa ho phela phuthehong ka lerato le tsebang ho hulela ba bang leratong
  - ❖ Phutheho ena e ka ba:
    - phutheho ea baitlami.
    - phutheho ea lelapa.
    - phutheho ea sekolo.
    - phutheho ea bacha.
    - phutheho mosebetsing.
  - ❖ Mokhoatšebetso oa Thibelo o bolela:
    - ho lula har'a bana le bacha ka boteng bo ratehang.
    - ho ba tseba hantle.
    - ho tseba malapa le maemo a bophelo ba bona.
    - ho tseba mathata le matšoenyeho le litsietsi tsa bona.
    - ho tseba bosechaba ba bona.
  - ❖ Mokhoatšebetso oa Thibelo ke taba ea pelo:
    - Re hloka ho ithuta ho ba teng har'a bana le bacha ka boteng bo tletseng lerato le mosa le ho amohela boitelo bo hlokahalang, e le hore re etse joalo.
    - John Bosco o ile khothaletsa bana le bacha ho papala, ho matha, ho tlola, ho bina, ho etsa tsohle ho e-na le ho etsa libe `me o ne a har'a bona mafolo-folong ana `ohle.
    - Empa boitšoarō bo ne bo le teng hape.
E ne e le boitšoarō bo tsoang leratong. Ba ne ba tseba hore John Bosco o ne a ba rata haholo le hore e ne e le motsoalle oa bona
    - Kahoo, ba ne ba thabela ho mo mamela.

- ❖ Mokhoatšebetso oa Thibelo o bolela:
  - ho sebetsa hammoho le bana le bacha le ho ba sebeletsa.
  - ho ba nea karolelano phethahatsong ea bokamoso ba bona.
  - ho hlompha seriti sa e mong le e mong.
  - Ho lemoha hore e mong le e mong ke ngoana oa Molimo.

MOTHEO OA PELE OA MOKHOATŠEBETSO OA THIBELO – KELELLO KUTLOISISO – PUISANO

John Bosco o re bontša hore ha re tšoara bana le bacha ka kelello, re ba susumetsa ho nahana ka bophelo ba bona.

- ❖ Re ba khothaletsa ho nahana ka bophelo ba bona le metsamao ea bona.
- ❖ Re ba qholotsa ho ikarabella bophelong ba bona.
- ❖ Re ba amohela joalokaha ba le teng nakong ea joale, empa re ba qholotsa ho hola hore ba be batho ba lokileng le balumeli ba tšepahalang.

LIKELETSO TSE KA THUSANG BOPHELONG BA KA MEHLA.

Likeletso tsena li ka re thusa ho tšoara bana le bacha ka kelello.

1. Hlalosetsa bana le bacha lebaka la hao la ho etsa seo u se etsang.
  - U se ke ua nahana hore ba tla utloisisa hang-hang mabaka a hao a seo u se etsang.
  - U ba thuse ho arabela seo u se kopang ho bona hobane ba bona hore se setle, e seng hobane ba tšaba kotlo.
2. Hlahisa ka tsela e hlakileng melao ea hao.
  - Khafetsa bacha ba tlola melao ka ho se nahane.
  - Nka nako ho hlalosetsa hore u lebelletseng ho bona.
  - Bacha ba lebala ka potlako. U ba khopotse khafetsa.
3. Ba nee melao e bonolo, e le hore ba e hopole ha bonolo.
  - Ho thata ho hopola lenaneo le telele la melao. Lenaneo le joalo le hatella bacha `me le ba hlonamisa.
  - Melao e be e bonolo.
4. Leka ho utloisisa se etsahalang lipelong le likelellong tsa bona.
  - Ba hola `meleng le moeeng.

- Ba leka haholo ho itseba.
  - Ba susumetsoa haholo ke bacha ba bang.
  - Ba ikitlaelletsisa tokoloho le ho ikemela ntle ho batho ba baholo.
  - Ba batlisisa bao ba ka ba etsisang.
5. Seo u se kopang ho bona se tsoanetse ho utloahala.
- Se tsoanetse hore e se be thata haholo.
  - Se tsoanetse hore e se be se thotofetseng.
  - Ba tsoanetse ho utloisisa hore ha u phetsetse bobbe ka bobbe.
6. U be teng sebakeng sa hao pele bacha ba fihla.
- Seo se ka qoba pherekano e kholo.
  - U be teng kamoreng ea sekolo, lebaleng, holong, kae le kae pele ho bona, kapa u ba felehetse moo ba eang teng.
7. U be le bona nakong eohle eo u ikarabellang ka eona.
8. Leka ho utloisisa boiphihlelo ba bophelo ba bona.
- Bacha ba rata ho bua ka boiphihlelo ba bona.
  - Haeba u lemoha maemo a joale a bona le litebello tsa bona ka bokamoso ba bona, ba tla thusoa ho sebelisana le uena.
9. Leka ho lemoha makhabane a bona le ka 'ona u ba thuse ho hola moeeng.
- Bacha ba rata ho sheba makhabane le lineo tsa bona ho e-na le ho bua ka mefokolo ea bona.
  - Ka ho qala ka makhabane le lineo tse ntle tsa bona le seo ba ka se etsang hantle, u ba thusa ho feta ho lemoha melato le mefokolo ea bona le ho qala ho e hlola.
10. U ba nee menyetla ea ho bontša tsela.
- Ha ho ka etsahala, leka ho nea bacha karolo e mafolo-folo therong le phethahatsong ea litšebetso tsohle.
  - Ha ba arolelana therong le phethahatsong ea tšebetso, ba tla sebelisana le uena ho feta.
  - Ka ho arolelana therong le phethahatsong ea tšebetso ba tla ithuta masene a macha.
11. Leka ho bea pel'a bona lipheo, 'me u ba thuse ho ithuta ho hong boiphihlelong bohle ba bona.

12. Ba khothaletse ho botsa lipotso le ho hlahisa likeletso.
  - Bacha ba tseba hore lipotso tsa bona ha li amohela ka mehla.
  - Khafetsa batho ba baholo ha ba rate ha bacha ba hlahisa likeletso.
  - U ba memele ho hlahisa lipotso le likeletso. Ka linako tse ling li ka ba bonolo ho feta tsa hao.

13. U se ke ua lokisa liphoso tsa bona pepeneneng.
  - Ho bonolo ho lokisa liphoso sephiring.
  - Ho lokisa liphoso pepeneneng ho ka tsietsa motho le ho mo hobosa.

14. Haeba u khalemela, etsa ka boitsoaro le ka kelello.
  - Ha bacha ba tšepa motsamaisi oa bona, khalemelo ha e hlokahale khafetsa.
  - Ho lekana hore u bontše hore u saretsoe.
  - Kotlo ea `mele ha e lumelehe ho hang.
  - Khalemela ha u khutsitse, e seng ha u halefile.
  - Bontša ka ho hlaka hore ha u iphetetse.

15. Rorisa ho e-na le ho ntša liphoso.
  - Ha u rorisa bacha hantle, ba tseba hore ua ba hlompha, `me ba amohela likeletso tsa hao ha bonolo ho feta.
  - Ha se taba ea ho tlohela khalemelo ea liphoso, empa ke taba ea ho tiisa hape makhabane le lineo tsa bona.

16. Ba khothaletse ho hlahloba litaba hammoho le ho abelana seo ba ithutileng sona.
  - Qetellong ea letsatsi le letle kapa le lebe, katleho kapa tlholo, ba memele ho hlahloba seo ba se entseng le ho abelana seo ba ithutileng sona.
  - Ka ho etsa joalo u ba thusa ho ithuta ka katleho le liphoso tsa bona.
  - Ha ba ithuta hammoho, bohle ba ithuta ho feta.

17. Ba thuse ho ntšetsa pele masene a boinahano.
  - Batho ba baholo ba bangata ba nea bacha kutloisiso ea bona feela ka maemo, liketsahalo le litaba.
  - Thusa bacha ho ntšetsa pele masene a bona a boinahano, e le hore ba fumane likhopolo tsa bona. Ba hloka ho ntšetsa pele masene ana bakeng la bokamoso ba bona.
  - Lemoha hape hore ka ho ntšetsa pele masene ana a bona, ba ka nyatsa tsa hao.

- Ka linako tse ling u tla hloka ho ba thusa ho lemoha hore likhopolo tse itseng tsa bona li hanana le seriti sa botho le lithuto tsa Evangeli.

18. Hlahisa mathata a hao le bao ba sebetsang le uena.

- E mong le e mong oa rona o na le boiphihlelo le kutloisiso le likhopolo tse ka thusang.
- U se ke ua utloa bohloko u inotš'i, u thotse.

19. Qoba mahlahlaha.

- Leka ho ba le sebopeho se sa fetoheng hangaka.
- Sehlopha sohle sa batsamaisi a se be le tsela e tsejoang le e utloahalang ea ho arabela maemong `ohle, `me se be le metsamao e lokileng maemong `ohle.
- Haeba e mong le e mong a na le litebello tse fapaneng le metsamao e fapaneng le litsela tsa karabelo tse fapaneng, bacha ba tla tsietsa.

20. U itšoare ka kelello.

- U se ke ua leka ho etsa tse ngata-ngata.
- U se ke ua tšaba ho kopa thuso.
- Phomola ha u khathetse.
- Ho thata ho ba har'a bacha ka boteng bo tletseng lerato le mosa ha u khathetse.

PUISANO.

1. Ke life likeletso tse ka thusang uena ka sebele.

2. Ha le nahana ka mesebetsi eo re e etsang le tsela eo re li etsa ka eona, ho na le lintho tse ling tse se nang kelello na? Ke life?

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO (2)

Motheo oa bobeli ea Mokhoatšebetso oa John Bosco ke tumelo.

1. Tumelo ke eng?

- ❖ Ka tloaelo ha re bua ka tumelo le tlamahano ea motho le Molimo, re nahana ka lithuto-tumelo le litšebeletso le meetlo, e leng karolo ea litumelo tsohle.
Lipontšô tse na tse bonahalang tsa tumelo li na le bohlokoa 'me lia hloka hloka, hobane re batho ba nang le 'mele le moea, 'me li bontšâ ka mokhoa o bonahalang tumelo e leng teng botebong ba moea oa motho.
- ❖ Empa tumelo ha se ntho e bonahalang feela.
  - Pele ho tsohle tumelo e teng botebong ba moea oa motho.
  - Tumelo e teng botebong ba pelo ea motho.
  - Hobane ho motho e mong le e mong ho na le taba-tabelo e tebileng ea Molimo.
  - Tumelo e bolela ho lemoha boteng ba Molimo popong, le bophelong ba botho le paleng ea botho.
- ❖ Tumelo e bolela ho tseba Molimo e le 'Mopi le Mopholosi oa rona, le ho phela leseling la kholiso ena le ho tataisa bophelo ba letsatsi ka leng ka ho ea ka tumelo ena.
  - Tumelo e tebileng e feta litšebeletso tsa bonahalang.
  - Tumelo e ipontšâ hape ka liketsahalo tsa letsatsi ka leng.
  - Khafetsa liketsahalo tsa botho li ka re nea boiphihlelo ba Molimo. Ka bona batho ba tseba ho jara liphiri tse ngata bophelong ba botho – maloetse, mahloko, likatleho, litlholo, liqholotso tse hlahang bophelong ba e mong le e mong, joalo joalo.
- ❖ Ka tsela ena tumelo e batla ho lokolla motho bophelong bo se nang sepheo, bo felloeng ke tšepo, bophelong bo se nang makhabane, likholiso, boikarabelo le boinehelo. Tumelo e nea bophelo ba botho sepheo se beang litholoana tse lokileng.

2. John Bosco le tumelo.

- ❖ John Bosco o ile a thea mokhoatšebetso oa hae metheong e meraro: kelello (puisano), tumelo le lerato le mosa.
  - Metheo ena ea tsamaellana.
  - Tumelo e tšoanetse ho thophothetsa kelello le lerato le mosa, e le hore li utloisoe ho feta. Le kelello le lerato le mosa li tšoanetse ho thophothetsa tumelo.
  - Ke ka baka leo mokhoatšebetsong oa John Bosco tumelo e na le bohlokoa ho feta tsohle.

- ❖ John Bosco o ile a kholiseha hore ea sebeletsang bana le bacha o tšoanetse ho susumetsoa ke lerato le tsoang leratong le se nang moeli la Molimo le mohlaleng oa bophelo le oa Evangeli ea Jesu Krete.
  - O ile a kholiseha hore ka tsela ena feela lerato le ka hola, le feta setsoalle sa mofuthu le boikutlo.
  - Ka lerato lena la `nete ea sebeletsang bana le bacha o tla lemoha seriti se seholo sa e mong le e mong pel'a Molimo le ho hlompha sephiri sa bophelo le bokamoso ba hae.

- ❖ Kelello e tšoanetse ho tataisoa ke tumelo.
  - Ho John Bosco thuto ke tšebetso e theoang holim'a lerato la Molimo `me e hulelang batho ho Molimo.
  - Boitšoarō boo John Bosco a ileng a bo bopa Oratoring e ne e le tholoana ea tumelo.
  - O ile a bopa kholiso ho bana le bacha ba hae ea hore e mong le e mong oa bona o bopiloe ka setšoantšo sa Molimo. Kholisong ena ea hlaha boitlhompho le tlhomphano e tebileng.
  - Ha moeti ea tsoileng `Musong oa England a chakela Oratory, Turin, a bona tšebeliso le boikarabello har'a bana le bacha ba John Bosco Oratoring, a botsa a maketse hore hoa etsahala joang. John Bosco a mo bolella hore lithuto tsa

tumelo le poloko ea tsona li na le matla a maholo thutong. John Bosco a re ho eena: "Ke taba ea tumelo kapa ea molamu."

3. Poloko ea tumelo Oratoring.

Poloko ea tumelo e ile ea ama tsohle tse entsoeng Oratoring, ea thophothetsa mesebetsi eohle, me ea bonahatsoa ka litsela tse fapaneng. Re ka bala tse latelang:

❖ Moea oa borapeli.

- Bohle ba rutang – baprista, bathusi, le matichere – ba ne ba leka ho phela bophelo bo lokileng.
- Litsoantso le lifapano le liemahale le litemana tse khothatsang tsa fanyehoa maboteng.
- Mopapa Paul VI a re lebaka la kotleho ea John Bosco e ne e le lena: O ile a hlahisa bana ba hae ho Molimo e seng ka monyako oa kereke feela, empa le ka monyako oa workshop le classroom le ka monyako oa lebala la boithabiso.

❖ Bophelo bohle bo talingoa leseling la lithuto tsa Molimo.

- Ba ile ba etsa tsohle Oratoring leseling la lithuto tsa Molimo le tsebeletsong ea hae.

John Bosco o ile a tiisa boteng bo ratehang ba Molimo le karabelo ea mamello le lerato boteng bona bo ratehang. Sena e ne e le mohloli oa nyakallo e fumanoang Oratoring. Lepetjo la eona e ne e le lena: "Sebeletsang Molimo ka nyakallo."

❖ Ho rutoa ha katekisima:

- Ba ile ba ithuta tumelo e katholike.
- Ba rutoa har'a beke sekolong le ka lisontaha pele kapa kamorao ho Missa.
- Ba ile ba ketekela linovena le borapeli ba likhoeli tse fapaneng.

❖ Liketekelo tsa tumelo.

- Ba ile ba rapela hoseng le mantsiboea, pele le kamorao ho lijo, pele le kamorao ho lithuto, pele le kamorao ho

mesebetsi; ba ile ba ketekela Missa ka letsatsi ka leng; ba ile ba ntsetsa pele borapeli ho Maria le bahalaleli.

❖ Lisakramente:

- John Bosco o ile a khothaletsa haholo kamohelo ea Sakramente ea maipolelo le ea Sakramente ea Eukariste, e le hore re bope 'me re tebise tlamahano le Jesu.
- Khafetsa maipolelo a etsoa lebaleng. Bana ba ne ba siea lipapali, ba ea ho ipolela ho John Bosco ka thoko.

❖ Boinehelo phatlalatsong ea Jesu.

- John Bosco o ile thea likopano Oratoring, e le hore a thuse bana le bacha ba hae ho sebeletsa Molimo le batho ho eona le kante. O ile a batla hore bana le bacha ba hae e be baapostola har'a bacha ba bang.

❖ Ho ikitlkaelletsa khalalelo.

- John Bosco o ile a tiisa hore bohle ba biletsoa khalalelong le hore mokriste e mong le e mong e ka ba mohalaleli.
- Khalalelo ke eng? Khalalelo ke bophelo bo tletseng lerato.
- O ile a kholisa bana le bacha ba hae hore ho ne ho le bonolo ho ba bahalaleli ka ho etsa mesebetsi ea letsatsi ka leng hantle, ba bontsa lerato la bona ho Molimo ka eona.

KHALALELO EA BOCHA.

- ❖ Khalalelo ke tsela ea ho boloka tumelo.
- ❖ John Bosco o ile a bopa khalalelo ea bocha.
- ❖ Khalalelo ena e ne le sepheo sa ho thusa bacha ho lemoha kamano pakeng tsa tumelo le bophelo ba letsatsi ka leng.
- ❖ Lintlha tse latelang li e akaretsa:
  - Khalalelo ea bophelo ba mehla eohle.
    - Re kopana le Molimo mesebetsing eo re tlaotseng ho e etsa ka letsatsi ka leng.
    - Re kopana le Molimo ho batho bao re teeanang le bona ka letsatsi ka leng.

- Re bopa me re tebisa tlamahano ea rona le Molimo ka ho lemoha boteng ba hae bophelong ba rona ba mehla eohle le litlamahanong tsa rona le batho bao re teanang le bona ka mehla eohle.
- ❖ Khalalelo ea nyakallo le tšepo.
John Bosco o ile a thusa bana ba hae ho ikitlaelletsisa khalalelo ka ho etsa mesebetsi ea letsatsi la leng, e leng lithuto, lithapelo, lipapali, le litšoanelo tsohle, ka nyakallo. John Bosco o ile a khothaletsa mafolo-folo, lipapali, ho matha, ho tlola, ho nyakalla, 'me o ile a iphapanya lerateng la mafolo-folong ao Oratoring.
- ❖ Khalalelo e nang le setsoalle le Jesu.
John Bosco o ne a thusa bana le bacha ba hae ho lemoha bohlokoa ba boteng ba Jesu bophelong ba bona. O ile a ba thusa ho lemoha boteng ba Jesu bophelong ba mehla eohle le ho tebisa litlamahano tsa bona le Jesu, e leng motsoalle le tichere le mopholosi le mohloli oa bophelo ba 'nete.
- ❖ Khalalelo e pheloang phuthehong ea Kereke.
  - Tumelo ea sekreste e bolela bophelo phuthehong sekreste.
  - Phuthehong ea sekreste, re hola khalalelong ka liSakramente, ka bonngoe ba rona le bakreste ba bang le ka karolelano ea rona litšebetsong tsa phutheho. Motho ke motho ka batho. Mokreste ke mokreste ka bakreste.
  - Hape phuthehong ea sekreste re thulana le Maria, 'M'a Jesu, ea re etellang pele, ea re felehetsang 'me ea re susumetsang leetong la rona la tumelo.
- ❖ Khalalelo ea tšebeletso.
  - Boinehelo bo ikokobetsang ke pelo ea tumelo ea 'nete.
  - Moapostola Johanne a re: Re tseba seo lerato le leng sona ka sena: Krete o re teletse bophelo ba hae; le rona re tšoanetse ho tella bana babo rona bophelo ba rona."
(1 Johanne 1:3:16)
  - Bophelo ba rona ba tumelo ke ho ikitlaelletsisa ho hlola boithato bo fetisisang, e le hore re telle ba bang bophelo ba rona.

- Boinehelo bo tsoa leratong la `nete.
- Boinehelo bo tsoanetse ho ba pontšo e bonahalang ea tumelo ea rona.

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO (3)

LERATO LE MOSA.

Lerato le mosa ke motheo oa boraro oa Mokhoatšebetso oa John Bosco. Motheo ona o na le bohlokoa bo boholo mokhoatšebetsong oa hae.

- ❖ Lerato le mosa li bolela litlamahano tsa lerato pakeng tsa batho.
- ❖ Motheo le mohloli oa tsona ke lerato la Molimo.
- ❖ Motataisi o rata bana le bacha ka lerato le tšoanang le leo Molimo a ba ratang ka lona.
- ❖ Lerato le tšoanetse ho bonahala.
John Bosco a re: "Ha hoa lekana ho rata bana le bacha. E ka khona ba tsebe hore ba ratoa."
- ❖ Thuto ke taba ea pelo, e seng ea kelello feela. Ka mantsoe a mang tšepano ea hloka haholo mosebetsing oa thuto.
- ❖ Tšepano e tsoa leratong.
- ❖ Lerato le tsoa setsoalleng.
- ❖ Setsoalle se tsoa boteng.
- ❖ Boteng bo bopa litlamahano tse mofuthu.
- ❖ Setsoalle se tšoanetse ho bonahala ka lipontšo le liketso.
- ❖ Thusa bana le bacha ho lemoha seriti sa bona le ho ntšetsa pele boitlhompho.
- ❖ Bea lipheo pel'a bacha 'me u ba khothaletse ho hlola mefokolo.

Leka ho bopa maemo a thusang thuto.

- ❖ Bopa maemo a tletseng nyakallo, lipapali, karolelano le botho ba 'nete.
- ❖ Bopa pelonngoe le moeamong, e leng phutheho.
- ❖ Bopa maemo moo bacha ba ka holang teng, ba fihle bophethehing.
- ❖ Bopa maemo moo ba ka phelang eka ba lapeng.
- ❖ Bopa maemo a tletseng tšepano.

John Bosco a re: "Thuto ke taba ea pelo."

- ❖ Thuto ha se taba ea ho ithuta liqaqiso tsa taba feela.
- ❖ Thuto ha se taba ea ho atleha lihlahlobong feela.
- ❖ Thuto e bolela ho ithuta tsela e nepahetseng ea bophelo.
- ❖ Ho ruta tsela e nepahetseng ea bophelo ho bolela ho thusa bacha ho bopa litlamahano tsa lerato, litlamahano tsa tlhokomelo, litlamahano tse sa batleng ho sebelisa ba bang bakeng la boiketlo ba hao.
- ❖ Litlamahano tsa 'nete tsa botho li ke ke tsa bopjoa haeba motho e mong a tšoaroa e mong joaloka hoja ke ntho feela e ka sebelisoang bakeng la boiketlo ba hae.

- ❖ Bolokolohi boa hlokahala litlamahanong tse `nete tsa botho.
- ❖ Bolokolohi boa hlokahala haholo litlamahanong pakeng tsa bacha ba batona le bacha ba batšehali.
- ❖ Kholiso ea hore batho ba batona ba na le seriti se fetang sa ba batšehali e tšoanetse ho lahloa.

Teano le batho ba bang e na le bohlokoa.

- ❖ Motataisi o hloka ho ba le teano le bana le bacha ba hae.
- ❖ Motataisi o hloka ho tseba bana le bacha ba hae.
- ❖ Motataisi o hloka ho tseba malapa le maemo a bophelo ha `ona.
- ❖ Motataisi o hloka ho tseba mathata, matšoenyeho le litsietsi tsa bona.
- ❖ Teano e qala ka lipontšo tsa tlhompfo, lerato le kutloisiso.
- ❖ Re teana le bana le bacha joalokaha ba leng teng nakong ea joale.

Tlamahano ea thuto.

- ❖ E mong le e mong o na le boikarabello ba ho ntšetsa pele kholo ea hae.
- ❖ Ha se tšebetso ea ea rutang ho amoha boikarabello bona, empa ho bo tsosa le ho bo khantšetsa, e le hore bacha ba tsebe ho khetha ka bolokolohi leseling la makhabane a lokileng le maikutlo a nepahetseng. Lentsoe le reng `TO EDUCATE` (HO RUTA) le tsoa lentsoeng la Silatine: EDUCARE.
Lentsoe lena le bolela `ho ntša`, e seng `ho tšella`
- ❖ Motataisi oa ba felehetsa, `me oa ba khothaletsa.
- ❖ Ke taba ea boteng le phelehetso ka lerato le tlhokomelo.
- ❖ Motataisi o na le karolo ea bohlokoa. Ka boteng ba hae a ka ba nea tsamaiso le litholoana tsa boiphihlelo ba hae. Ka ho mo tseba le ho mo tšepa bana le bacha ba ka susumetsoa ho latela mohlala oa hae.
- ❖ Motataisi o tšoanetse ho amohela bana le bacha joalokaha ba leng teng nakong ea joale.
- ❖ Maemong moo re ba fumanang teng ke moo Molimo a khethileng ho ba mema ho qala leeto la bophelo bohle ba bona.
- ❖ Lemohang boiphaphanyo ba Molimo boo re tšoanetseng ho bo etsisa.
- ❖ Re tšoanetse ho lemoha hore e mong le e mong o maemong afe pele re hlahisa likeletso le litemoso.

BOTENG.

- ❖ Boteng ke karolo ea bohlokoa ea mokhoatšebetso oa Thibelo.
- ❖ John Bosco o ile a utloisisa motheo oa lerato le mosa joaloka boteng bo tletseng lerato le mosa le setsoalle ba motataisi har'a bana le bacha.

- ❖ John Bosco o ile a bitsa boteng bo joalo 'ASSISTANCE'. Ho thata ho fetola lentsoe lena ka Sesotho. Mohlomong re ka re "BOTENG BO THUSANG'.
- ❖ Ntate Lemoyne ea ileng a ngola qaqiso ea bophelo ba John Bosco, a re hore lerato la hae la bana le bacha le ne le le joalo:
  - John Bosco ka sebele sa hae o ne a e-na le bona kamehla, a ea sehlopheng se seng le se seng.
  - Ba sa lemohe John Bosco ka puisano le bona o ile a fumana hore ba ne ba phela joang moeeng le hore ba ne ba hlokanang.
  - Ho e mong o ne a nyenyeletsa keletso tsebeng ea hae; ho e mong o ne a nea keletso mabapi le bophelo ba hae; e mong o ne a khothaletsa ho amohela liSakramente; o ne a lula motsotsoana le bao ba tepeletseng, a leka ho ba thabisa. Eena ka sebele o ne a hlasimoloha, a bososela kamehla, empa o ne a sheba tsohle ka mahlo a falimehang. (BM 111 – pp .79-80) John Bosco a ba bolella hape a re: "Ke teng har'a lona motsotso o mong le o mong nyene le bosiu bakeng la boiketlo ba lona." (BM VII – p.302)

BOTENG BO SIRELETSANG.

- ❖ John Bosco o na e-na le tšepo e tebileng ha a khothatsa bana le bacha ho ba le boikarabello mabapi le bophelo ba bona. A re: "Esita bana ba sa lokang ba na le botle bo nyenyane botebong ba lipelo tsa bona."
- ❖ Empa o ne a lemoha maemo a bona joalokaha a le joalo. O ile a bolella bathusi ba hae hore "bana le bacha ba tlola melao khafetsa ka ho se nahane, e seng ka lonya, ka ho hloka bolebeli bo lokileng, e seng ka maikutlo a mabe. (BM IV – p.386) O ne a lemoha maemo a lipelo tsa bana le bacha ha ba fihla likolong tsa hae. O ne a lemoha hore har'a bana le bacha ba fihlang Oratoring, ba bang ba ne ba le khopo, ba se nang boitsoaro, ba ratang ho ithabisa feela, ba sa lakatse ho hang ho lokileng, ba botsoa, ba ka hulelang ba bang bobeng ka mohlala o mobe oa bona. (BM IV – p.395) Ba bangata ba ne ba tsoa lichankaneng le bophelong literateng.
- ❖ Boteng bo sireletsang bo ne bo hlokahala ho ba thibela ho hulela ba bang bokhopong.

BOTENG BO NTŠETSANG PELE TSE LOKILENG.

- ❖ Ka ho ea ka pono ea John Bosco ka boteng bo sireletsang o ne a batla ho thibela bana le bacha ho oela bobeng, empa haholo ka pono ea hae o ne a batla ka boteng bo sireletsang hore ba amohele boikarabello mabapi le bophelo ba bona le hammoho le bona ba fumane litsela tse nepahetseng tsa ho etsa joalo.
- ❖ Litsamaisong tseo a li neang batataisi ba likolo tsa hae, John Bosco a re: "Leka ho ba teng le bana le bacha khafetsa. Leka ho nyenyeletsa lentsoe la mosa litsebeng tsa bona ka thoko ha u bona hore hoa hlokahala." (BM V – p. 449)

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO O BOLELA:

- ❖ Ho ba teng har'a bana le bacha le ka hona ho tjantjella bophelo ba bona.
- ❖ Ho ba teng har'a bana le bacha ka boteng bo nang le setsoalle le mofuthu, e seng joaloka molebeli feela.
- ❖ Ho ba teng har'a bana le bacha ka boteng ba mafolo-folo, e le hore u ba sireletse bokhopong 'me u ntšetse pele tse ka ba thusang ho hola moeeng.
- ❖ Ho ba teng har'a bana le bacha ka boteng bo susumetsang ka ho ba khothaletsa ho arolelana therong le phethahatsong ea litšebetso le ho amohela boikarabello ka bokamoso ba bona, 'me u ba felehetse leetong la bona la ho hola joaloka batho.
- ❖ Ho ba teng har'a bana le bacha ka boteng bo pakang. Makhabane a bonahalang bophelong ba batataisi a tla thusa bana le bacha ho nahana ka bophelo le ka bokamoso ba bona.

LIKELETSO KA BOTENG BO THUSANG.

- ❖ Ka ho ea ka pono ea John Bosco boteng bo thusang ha se taba ea ho qobella bana le bacha ho boloka melao.
- ❖ Boteng bo thusang bo bolela boteng bo tletseng lerato le tlhokomelo har'a bana le bacha.
- ❖ Boteng bo thusang bo bolela tse latelang:
  - Ho nka mohato oa pele. Ho kopana le bana le bacha moo ba leng teng, le ho se tšabe ho ba har'a bona le ho bopa litlamahano le bona.

- Ho ba har'a bana le bacha. John Bosco o ile a bolella bana le bacha ba hae, a re: "Moo har'a lona ke ikutloa ke thabile haholo. Ho `na ho phela ho bolela ho le lona mona." (BM IV – p.455)
- Ho buisana le bana le bacha ka litaba tseo ba li ratang le ka mesebetsi eo ba e tjantjellang.
- Ho ba moea-mong le bona. Ho bontša masene a ho utloisisa ka ho teba maikutlo a bana le bacha le ho tjantjella tseo ba li ratang, empa ho se lebale karolo ea rona re le batataisi.
- Likeletso le litemoso. Ho beela litšebetso, ho nea likhopolo, ho nea likeletso le litemoso le ho ba khothaletsa ho abelana lihlopheng.
- Ho pakela. Ho bontša ka lipolelo le liketso makhabane ao u phelang ka `ona, e le hore bacha ba a lemohe. Ho ikemisetsa ho ba hlalose tsa tumelo eo u e lumelang.
 "Hlonaphang Morena Krete ka lipelong tsa lona, le ntse le itokiselitse ka mehla ho araba mang kapa mang ea le botsang lebaka la tšepo e leng ho lona." (1 Petros 3:15)
- Thibelo. Leka ho lemoha `meeli le likotsi tseo bacha ba thulanang le tsona kholong ea bona le tseo tse ka ba ntšang kotsi.
- Popo ea maemo a lokileng. Bopa maemo a makhabane le litlamahano moo ka ho `ona bana le bacha ba ka holang hantle `meleng le moeeng.
- Phelehetso. Ka puisano e iphaphanyetsang thusa bana le bacha hore ka bolokolohi ba ikhethela makhabane le likholiso tseo ba ka tataisang ka tsona metsamao eohle ea bona.
- Ho ba nea boikarabello. Ho ba thusa ho amohela boikarabello ba ho bopa moea o lokileng boemong ka bong moo ba leng teng ho bona.
- Ho ba khothaletsa ho fumana menyetla e mecha ea ho sebelisana: nakong ea phomolo, ho chakela bacha ba bang, teano har'a lihlopha tse fapaneng tsa bacha, litšebeletso tsa bacha, joalo joalo.

HO NA LE MEKHOA E MERARO EA HO SHEBA MAEMO A BACHA.

1. Ho se tjantjelle bacha ho hang – ho se ba etsetse letho.
2. Ho ba tsoa – ho bona melato le liphoso tsa bona feela.
3. Ho ba tjantjella le ho ba rata.

- ❖ Empa re tšoanetse ho lemoha hore ha re tsebe ho amohela likhopolo tsohle le metsamao eohle ea bona.
- ❖ Ho na le liphoso tse etsoang ke bona le mekhoa e sa lokang ea ho itšoara. Re lahla tsohle tse hananang le Krete le Evangeli ea hae le botho ba `nete bochabeng ba nako ea joale.

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO(4)

Ho ka bonahala hore MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO ke oa bao ba sebeletsang bana le bacha feela.

Empa re bone hore Mokhoatšebetso oa John Bosco o tšoanetse ho thophothetsa likarolo tsohle tsa bophelo ba rona.

- ❖ O tšoanetse ho thophothetsa tumelo ea rona ho Molimo.
- ❖ O tšoanetse ho thophothetsa litlamahano tsohle tsa rona le batho ba bang.
- ❖ O tšoanetse ho thophothetsa mokhoa oa rona oa ho phela phuthehong ka lerato le tsebang ho hulela ba bang leratong.

- ❖ Phutheho ena e ka ba:
  - phutheho ea baitlami,
  - phutheho ea lelapa,
  - phutheho ea sekolo,
  - phutheho ea bacha,
  - phutheho mesebetsing.

- ❖ Metheo e meraro ea Mokhoatšebetso oa John Bosco ke
  - kelello (kutloisiso, puisano),
  - tumelo
  - le lerato le mosa.

- ❖ Re ka lemoha bohlokoa ba metheo ena e meraro bophelong ba lelapa.
- ❖ E na le bohlokoa haholo nakong ea joale ha litlamahano malapeng lia fokola.
- ❖ Mokhoatšebetso oa John Bosco ke tsela eo ka eona batsoali ba phelang ka ho ea ka moea oa Evangeli malapeng.

Mokhoatšebetso oa John Bosco o bolela:

- ❖ ho lula har'a batho,
- ❖ ho ba tseba,
- ❖ Kahoo, batsoali ba babeli ba tšoanetse ho ba teng lapeng.
- ❖ Ba tšoanetse ho ba teng lapeng ka boteng bo tletseng lerato le mosa le tlhokomelo ho tloha letsatsing la lenyalo la bona.
- ❖ Ka tsela ena ba tla tiisa ka letsatsi ka leng likano tsa bona tsa ho ratana ka lerato le tšepahalang ho fihlela lefung.

- ❖ Ka tsela ena hape ba tla bopa moea oa lerato, khotso, kutloano le kahisano lapeng le moea ona o tla ama kholo ea bana ba bona moeeng, `meleng, kelellong le pelong.

MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO KE TABA EA PELO.

- ❖ Batsoali ba tlameha ho ba teng lapeng ka mokhoa o tletseng lerato le mosa le tlhokomelo, `me ba amohela boitelo bo hlokahalang, e le hore ba etse joalo.
- ❖ Ho etsa ngoana ke ho amohela boikarabello bo boholo.
  - Ho bolela boikarabello ba ho thusa motho e mocha, e le hore a hole `meleng, moeeng, pelong, kelellong le litakatsong.
  - Batsoali ba tšoanetse ho qala ho bopa tlamahano le bana ba bona e tletseng lerato le mosa le tlhokomelo ho tloha letsatsing la tsoalo ea bona.
  - Ho etsa joalo batsoali ba babeli ba hloka ho ratana ka lerato le nang le boitelo le ho tella bana ba bona bophelo ba bona.
  - Batsoali ba hloka ho tseba bana ba bona le bana ba hloka ho tseba batsoali ba bona. Ba ka etsa joalo feela ka ho lula hammoho lapeng.
  - Bana ba hloka ho phihlela lerato la batsoali ba bona, e le hore ba ikutloe ba rateha.
  - Ho ikutloa hore ba rateha ho bopa boithompho.
  - Boithompho bo hlokahala haholo, e le hore bona ba khone ho bopa litlamahano tse nepahetseng le ba bang kamorao bophelong ba bona.

MOTHEO OA PELE OA MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO – KELELLO (KUTLOISISO LE PUISANO)

- ❖ E ka khona batsoali ba tsebe ho lula fatše, ba buisane ka likarolo tsohle tsa bophelo ba bona.
- ❖ Puisano ea hlokahala haholo pakeng tsa batsoali le bana ha ba hola-holile.
- ❖ Empa puisano ena e tšoanetse ho ba teng ho tloha qalehong ea bophelo ba bona.
- ❖ Haeba e le sieo ho tloha qalehong, bana ba ke ke ba amohela ha bonolo likeletso le litemoso tsa batsoali ha ba hola-holile. `me ba ikitlaelletsa ho ikemela, empa ba ntse ba hloka tataiso.

LIKELETSO TSE KA THUSANG.

1. Buang le bana ba lona `me le ba hlalose tse mabaka a lona a ho etsa tseo le batlang hore ba li etse.
2. Le ba thuse ho arabela tseo le li kopang ho bona, hobane ba bona hore li lintle, e seng hobane ba tšaba kotlo.
3. Le ba hopotse khafetsa ka tseo le li lebelletseng ho bona. Bana le bacha ba lebala ka potlako.
4. Le ba thuse ho hola, e le hore e be batho ba lokileng le bakreste ba tšepahalang.
5. Le se ke la korotlela ka mehla ka mefokolo le liphoso tsa bona. Lekang ho lemoha makhabane le lineo tsa bona, le ba rorise ka tsona. Ka ho lemoha makhabane le lineo tsa bona le tseo ba ka li etsang hantle, le tla ba thusa ho lemoha liphoso le mefokolo ea bona le ho utloisisa hore ba tšoanetse ho li hlola.
6. Rorisang ho e-na le ho ntša liphoso.
  - Ha le rorisa bana ba lona ka makhabane le lineo tsa bona, ba tseba hore le ba hlompha, `me ba amohela likeletso tsa lona ha bonolo ho feta.
  - Ha se taba ea ho tlohela khalemelo ea liphoso, empa ke taba ea ho tiisa hape makhabane le lineo tsa bona.

MOTHEO OA BOBELI OA MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO – TUMELO.

Ha re bua ka tumelo re bolela bophelo bo tataisoang ke lithuto tsa Evangeli ea Krete.

❖ Tumelo e bolela:

- ho tseba tumelo ea rona.
- ho ketekela tumelo ea rona.
- ho phela tumelo ea rona ka letsatsi ka leng.
- Tumelo ke leeto la bophelo bohle ba rona hammoho le Krete phuthehong ea sekreste, re tataisoa ke lithuto tsa hae, `me re leka ho hulela ba bang ho Krete, ba re felehetsa leetong la tumelo.
- Kahoo, leetong lena la tumelo hammoho le Krete phuthehong ea sekreste re biletsoa:
  - ho tseba Krete le ho tebisa tsebo ena ka Krete, le ho bopa le ho tebisa litlamahano le Krete le bao ba re felehetsang leetong lena la tumelo.

- le ho boloka tumelo ena malapeng le phuthehong ea sekreste le sechabeng.
- ❖ Kereke e Katholike e tiisa kamehla hore batsoali ke matichere a pele a bana ba bona. Ke bona ba nang le boikarabello ba ho ba ruta ka tsa Molimo.
- ❖ Tumelo e batla ho lokolla batho bophelong bo se nang sepheo, ho felloeng ke tšepo, bophelong bo se nang makhabane, likholiso, boikarabello le boinehelo. Tumelo e nea bophelo ba botho sepheo se beang litholoana tsa liketso le bolokolohi le lerato.
- ❖ Batsoali ba tšoanetse ho ba balisa ba molemo lapeng la bona:
  - ka ho bontša tsela ka bophelo bo lokileng.
  - ka ho bontša tsela ka ho hlokomela hore Jesu o teng lapeng.
  - ka ho bontša tsela ka ho tseba Jesu le Evangeli ea hae le ho thusa ba bang lapeng ho mo tseba.
  - ka ho ikitlaelletsisa ho phela Evangeli ea lerato lapeng.
  - ka ho bopa moea oa tumelo lapeng ka ho ba le linako tsa thapelo hammoho, ka ho bala lentsoe la Molimo lapeng, ka ho ba teng hammoho Misseng ka Lisontaha.
  - Tšebelisano ena ea batsoali e hlokahala haholo, e le hore ho rutoa ha katekisima ho bee litholoana.

POLOKO EA TUMELO LAPENG

Tumelo e tšoanetse ho ama mekhoa eohle ea bophelo lapeng.

Batsoali ba tšoanetse ho ikitlaelletsisa ho bopa moea oa tumelo lapeng:

- ❖ ka mohlala o motle oa metsamao ea bona.
- ❖ ka ho lemoha boteng ba ratehang ba Molimo lapeng le ho thusa bana ho lemoha boteng bona bo ratehang ba Molimo lapeng.
- ❖ ka ho hlokomela hore bana ba bona ba tsebe tumelo ea bona.
- ❖ ka ho rapela ka botšephehi lapeng le ka kerekeng.
- ❖ ka ho amohela Sakramente ea Poelano(Maipolelo) le ea Eukariste le ka tsona ba bope `me ba tebise litlamahano tsa bona le Jesu.
- ❖ ka ho abelana mafutsana seo ba nang le sona, le ho hlokomela hore bana ba bona ba lemohe hore ba thusa mafutsana le lebaka la ho etsa joalo.
- ❖ ka ho ikitlaelletsisa ho ba bahalaleli.
John Bosco o ile a tiisa hore bohle ba biletsoa khalalelong le hore mokreste e mong le e mong e ka ba mohalaleli. O ile a kholisa bana le bacha ba hae hore ho ne ho le bonolo ho ba bahalaleli ka ho etsa mesebetsi ea mehla eohle hantle, ba bontša lerato la Molimo ka eona.

- ❖ Batsoali ba tšoanetse ho etsa mesebetsi ea letsatsi la leng lapeng hantle, le ka ho etsa joalo ba tsoele pele tselang ea khalalelo.

MOTHEO OA BORARO OA MOKHOATŠEBETSO OA JOHN BOSCO – LERATO LE MOSA.

Lerato le mosa lia hlokahala haholo lapeng.

- ❖ Lerato le mosa li bolela litlamahano tse tletseng lerato le mosa.
- ❖ Motheo le mohloli oa lerato lena ke lerato la Molimo.
- ❖ E ka khona lerato le bonahale lapeng.
John Bosco a re: "Ha hoa lekana ho rata bana le bacha. E ka khona ba tsebe hore ba ratoa."
- ❖ Tšepano e tsoa leratong.
- ❖ Lerato le tsoa setsoalleng.
- ❖ Setsoalle se tsoa boteng.
- ❖ Boteng bo bopa litlamahano tsa mofuthu.
- ❖ E ka khona batsoali ba lemohe hore boteng ba bona bo tletseng lerato le mosa le tlhokomelo bo na le bohlokoa bo fetang tsohle tseo tse ling ba ka ba neang tsona.
- ❖ Batsoali ba tšoanetse ho bopa moea oa lerato, mosa, tlhokomelo, khotso, kutloano le nyakallo lapeng.
- ❖ Boteng bo tletseng lerato, mosa, tlhokomelo, kutloano, khotso le nyakallo bo na le bohlokoa bo boholo mokhoatšebetsong oa John Bosco.
- ❖ Boteng bo tletseng lerato, mosa, tlhokomelo, kutlolano le nyakallo bo na le bohlokoa lapeng.
- ❖ Batsoali ba biletsoa ho bopa boteng bo joalo lapeng.
- ❖ Mosebetsi o na le bohlokoa, e le hore re iphelise, 'me re phelise ba malapa a rona. Empa batsoali ba tšoanetse ho ba le nako lapeng hammoho le bana ba bona.
- ❖ Ka linako tse ling batsoali ba fosa ka ho nea bana ba bona tsohle tseo ba li kopang.
- ❖ Ka linako tse ling batsoali ba qoba boitelo bo hlokahalang kholisong ea bana ba bona ka ho ba nea lintho feela.
- ❖ Seo bana ba se hlokang haholo ho feta tsohle ke boteng ba batsoali bo tletseng lerato, mosa, tlhokomelo, boinehelo, khotso, kutloano le nyakallo.
- ❖ Batsoali ba tšoanetse ho leka ho bopa malapa:
  - moo bana ba tseba hore ba ratoa.
  - moo ba rutoa hore ho ratoa ha se ho neoa feela, empa ho inehela ka phano.

- moo takatso ea bona ea ho nea e feta takatso ea bona ea ho amohela.
  - moo boinehelo ke mokhoa oa bophelo.
  - moo ho tella ba bang bophelo ke mokhoa oa bophelo.
- ❖ Batsoali ba tsoanetse ho ba le nako ea ho lula fatše le bana ba bona, ho phomola le bona, ho buisana le bona, ho ba thusa ho lemoha meleko le likotsi ba teeloang hare ke tsona, ho ba thusa ho bopa boitlhompho, e le hore ba sa hloloe ke mehlala ea bana le bacha ba bang.